

РЕШЕНИЕ

№ 498

гр. София, 22.04.2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 12-ТИ ГРАЖДАНСКИ, в публично заседание на двадесет и първи ноември през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Мария Янк. Иванова Вранеску

Членове: Даниела Христова
Цветомира П. Кордоловска Дачева

при участието на секретаря Мариела П. Миланова
като разгледа докладваното от Мария Янк. Иванова Вранеску Въззивно гражданско дело № 20241000501308 по описа за 2024 година

Производството е по реда на чл.258 и сл. от ГПК.

С Решение № 6488 от 15.12.2023 г., СГС, I-2 граждански състав по гр. д. № 8327/2021 г., е осъдил на основание чл. 2в от ЗОДОВ и чл. 86 ЗЗД Народното събрание на Р България и Районен съд Сливница солидарно да заплатят на А. Й. сума в размер на 210 251.73 лв., на основание чл. 2в, ал. 1 от ЗОДОВ, представляваща обезщетение за причинени неимуществени вреди, изразяващи се в отнемане в полза на държавата на 107 500 евро по споразумение по н.о.х. д. 387 от 2017 г. на РС Сливница, поради неотмяна на разпоредбата на чл. 251, ал. 2 от НК от НС и несъблюдаване от страна на РССц на практиката на СЕС по чл. 9, пар. 1 и чл. 4, пар. 2 от Регламент [ЕО] 1889 от 2005 г. На ЕП и ЕС, ведно със законна лихва от 30.06.2018 г. до окончателното изплащане. С решението на СГС, на първоинстанционния ищец е присъдена и сумата от 6 110 лв., представляваща разноски за първоинстанционното производство на осн. чл. 78, ал. 1 от ГПК.

Срещу така постановеното решение на СГС в законовия срок е предявени две въззивни жалби от всеки един от двамата ответници.

Народното събрание подава въззивна жалба вх.№ 5613 от 17.01.2024г. оспорва решението в неговата цялост и моли съда да го отмени и да отхвърли претенциите. НС на РБ изтъква факта, че възможност да бъде ангажирана отговорността на НС във връзка с осъществяване на законодателната му дейност, предвид особения характер на органа и осъществяваната от него дейност, не е предвидена от националната правна уредба на Република България. НС е законодателен орган, който се ползва с първична демократична легитимност и представлява суверена на страната, поради което процесуалната възможност за обсъждане на законосъобразността на неговите актове от правораздавателни юрисдикции извън Конституционния съд е дефинитивно изключена. НС не е процесуално легитимирано да отговаря за последиците от осъществяване на законодателен процес и реализиране на

предоставените му конституционни правомощия. Сочи, че от разпоредбата на чл. 62, ал. 1 от Конституцията на Република България следва, че НС е нормотворчески орган, който представлява суверена на страната. Отношенията между НС и останалите гражданскоправни субекти, които възникват въз основа на извършената публична нормотворческа дейност не са частни гражданскоправни или административноправни отношения, нито подлежат на съдебен контрол. Съгласно действащото законодателство законите подлежат единствено на контрол за законосъобразност съгласно чл. 149, ал. 2 от Конституцията на Република България. Счита, че правното основание чл. 4, пар. 3 ДЕС, не е общо за всички държавни органи, а задължение за държавата като цяло. Субект на отговорност за нарушение на правото на ЕС е Държавата. Търсенето на отговорност, основаваща се на правото на ЕС, не предполага ангажирането на такава на националния законодател. В този смисъл е и Решение на Съда от 01.06.1999 г. по дело С - 302/97, съгласно което отговорността е на държавата членка, а не пряко на публичния орган, в лицето на НС на РБ.

Посочва, че за да е налице извъндоговорната отговорност на държавата по чл. 4, пар. 3 ДЕС следва да е налице нарушение на правна норма на ЕС, която има за предмет предоставяне на права на частноправни субекти, нарушението да е достатъчно съществено и наличието на причинно-следствена връзка между нарушението и вредата. При отсъствие на общностно хармонизиране, държавите-членки трябва да определят степента на закрила, която възнамеряват да осигурят на тези законни интереси, както и начина, по който трябва да бъде постигната посочената степен. Това е застъпено също така в решение от 23.10.2007 г. по дело С - 112/05 (Комисията срещу Федерална Република Германия). Едновременно с това в мотивите на Определение на СЕС по съединени дела С - 355/18 и С - 336/18, съдът е посочил, че държавите-членки са компетентни да изберат санкции, които са подходящи според тях, при липса на хармонизация на законодателството на Съюза в областта на санкциите, приложими при неспазване на условията, предвидени от установен в това законодателство режим, като те са длъжни да упражняват компетентността си при спазване на правото на Съюза и на неговите общи принципи като принципа на пропорционалност. Строгостта на санкциите трябва да бъде в съответствие с тежестта на наказаните с тях нарушения. Разпоредбата на чл. 251, ал. 2 НК (ДВ, бр. 83 от 2019 г.) прилага подходящи мерки за санкциониране на неизпълнение на задължението за деклариране на пари в брой. Същото е установено и в съответствие с принципа, установен в чл. 14 от Регламент (ЕС) 2018/1672. В процесния случай не е налице ограничение върху движението на капитали между държави-членки и между държави-членки и трети страни.

За да осъществява правомощията си по приемане, изменение, допълване и отмяна на закони, законодателният орган следва да бъде инициран, което се осъществява по определен ред. Правото на законодателна инициатива, по силата на чл. 87, ал. 1 КРБ е предоставено на всеки народен представител и на Министерския съвет. НС (и като орган на законодателна власт и като юридическо лице) не притежава законодателна инициатива и не може да отговаря за липсата на такава. В този смисъл няма правно основание и НС не може да бъде конституирано като субект, който да отговаря за липсата на законодателна промяна, тъй като инициативата принадлежи на други лица. В допълнение сочи, че органът, който отговаря за синхронизиране на националното законодателство с правото на ЕС и своевременното транспониране на актовете на ЕС, е Министерски съвет, който осъществява тази своя функция чрез правото на законодателна инициатива.

В случай че се приеме, че е налице нарушение на права, то е оправдано от съображения за обществен ред и обществена сигурност. В решението няма изложени мотиви и по този въпрос. Престъплението по чл. 251, ал. 1 НК е санкционирано по начин, който съответства на характера и тежестта на нарушението. Предвидените санкции имат реално възпиращ ефект, като същевременно съблюдават основния принцип на пропорционалност. Отнемането на специалното основание на чл. 251, ал. 2 НК е задължително в случаите на призната виновност в извършване на престъпление по чл. 251, ал. 1 НК. От изложените в исковата

молба факти и представените по делото доказателства е безспорно, че ищецът е реализирал от обективна и субективна страна състава на престъплението по чл. 251, ал.1 НК - не е изпълнил задължението си за деклариране на сумата с левова равностойност 107 500 евро (210 251.73 лв.), поради което е признат за виновен с всички законови последици от този факт. Ищецът, подписвайки съзнателно споразумението при условията на чл. 384 вр. чл. 381 НПК, е признал изцяло вината си и се е съгласил безусловно с последствията от това. Престъплението е в "особено големи размери".

Разпоредбата на чл. 4, пар. 2 от Регламент № 1889/2005 предвижда задържане на парите в брой на определен етап от извършване на нарушението, но не посочва изрично дали същите се връщат и при какви условия. Намира, че употребата на думата "задържани" не може да се възприема като забрана при наказуемо деяние предметът на престъплението да се отнема в полза на държавата. Съгласно чл. 9 от Регламент № 1889/2005 всяка държава-членка въвежда санкции, които се налагат при неспазване на задължението за деклариране по чл. 3. Съгласно тази разпоредба така предвидените санкции трябва да бъдат ефективни, съразмерни и възпиращи. Престъпното деяние е извършено на външна граница на ЕС при действието на разпоредбата на чл. 251 НК в редакцията ѝ, извършена през 2015 г. Промяната в чл. 251, ал. 1 НК през 2015 г. (ДВ, бр. 74.2015 г.) по препоръка от ЕК, уточнява, че разпоредбата се прилага за ценности, които се пренасят през границата на страната, която е външна граница на ЕС, тоест с чл. 251 НК се инкриминира недекларирането на границата на страната, когато се явява външна граница на ЕС. ЕК дава препоръки при нарушаване на режима на вътрешните граници на ЕС да бъдат налагани единствено административни, но не и наказателноправни санкции в съчетание с конфискация, което значи, че не ограничава държавите, които са външни граници, да прилагат и по-строги мерки, когато случаите се отнасят до външни граници. Съобразени са дадените препоръки от ЕК.

Във връзка с последния елемент на извъндоговорната отговорност по чл. 4, пар. 3 ДЕС - пряката причинна връзка, въззивният жалбоподател изтъква, че с чл. 5, ал. 4 от КРБ законодателят е уредил непосредствената приложимост на ПЕС, неговия директен ефект и примат над националното право. Предвид на това съдът е могъл да приложи европейската правна норма. Могъл е и да съобрази практиката на СЕС по подобни казуси.

В случай, че бъде констатирано нарушение, претендираните вреди са непосредствена последица от съдебния акт, тоест от правораздавателна дейност, а не от бездействието на НС. В този смисъл са постановени редица съдебни решения.

Сочи, че не е установено, че цялата сума е собственост на А. Й.. Не е обсъдено направеното възражение за съпричиняване по чл. 5 от ЗОДОВ. Ищецът не може да черпи ползи от собственото си противоправно поведение. Допълва още, че ищецът не сочи да се е позовал на чл. 9 от Регламент № 1889/2005 в хода на наказателното производство. Не сочи предприемане на действия за възобновяване на наказателното производство с оглед твърдението му за допуснато съществено нарушение на материалния закон при определяне на вида и размера на наказанието. Причинно-следствена връзка не може да е налице и същата се прекъсва, ако увреденият не е положил разумната грижа и не е изчерпал всички способности за защита на своите права и интереси.

РС Свиленград подава въззивна жалба вх.№ 107151 от 17.11.2023г.

Жалбоподателят-ответник РСЦ оспорва решението изцяло. Счита за неправилен извода на първоинстанционния съд, че достатъчно съществено нарушение на ПЕС е налице винаги, когато съд от последна инстанция е постановил съдебен акт, който се е оказал неправилен с оглед на последващо тълкуване на ПЕС, извършено от СЕС. Изтъква съображения, че застъпването на подобен извод би довело до осъждането на всеки съд, постановил решение като последна инстанция по даден въпрос в случаите, когато съдебното решение е неправилно от гледна точка на ПЕС и тази неправилност е установена от СЕС с последващо

(без ограничение във времето) решение .

Отговорността на национален съд, който се произнася като последна в спора инстанция може да се ангажира само в изключителния случай, в който националната юрисдикция е допуснала очевидно нарушение на приложимото право (Решение от 28 юли 2016 г. *Tomasova*, C - 168/15, EU:C:2016:602). За да се определи дали е налице достатъчно съществено нарушение, следва да се отчетат всички фактори, характеризиращи положението, представено пред националния съд. Съгласно практиката на Съда сред елементите, които могат да се вземат предвид в това отношение, се включват по-конкретно степента на яснота и прецизност на нарушената правна норма, обхватът на правото на преценка, който нарушената норма оставя на националните органи, умишълът или небрежността при извършването на нарушението или при причиняването на вредата, извинимият или неизвиним характер на евентуална грешка при прилагане на правото на Съюза, както и неизпълнението от разглежданата юрисдикция на задължението ѝ за отправяне на преюдициално запитване по силата на член 267, ал. 3 ДФЕС. Първоинстанционният съд е счел, че нарушението на РССц е достатъчно съществено, единствено защото в конкретния случай РССц е действал като последна инстанция и не е отправил преюдициално запитване до СЕС. Остава неясно откъде се извежда презумпция за достатъчно съществения характер на извършеното нарушение в този случай. Такава презумпция, не съществува. Неотправянето на преюдициално запитване е единствено допълнително обстоятелство, което следва да бъде преценено наред с останалите фактори, и само по себе си то не е приравнено на извършването на достатъчно съществено нарушение. Счита, че РССц не е извършил очевидно нарушение на приложимото право на Съюза по смисъла на решения от 30 септември 2003 г., *Kobler*, C - 224/01, EU:C:2003:513, т. 53 и от 13 юни 2006 г., *Traghetti Del Mediterraneo*, C - 173/G3, EU:C:2006:391, т. 32 и 42.

Съгласно чл. 4, пар. 2 от Регламент № 1889/2005, ако задължението за деклариране, предвидено по чл. 3, не е изпълнено, парите в брой могат да бъдат задържани след издаване на административно решение в съответствие с условията, предвидени по националното законодателство. Член 9, пар. 1 от Регламента предвижда, че всяка държава-членка въвежда санкции, които се налагат при неспазване на задължението за деклариране, предвидено в чл. 3. Тези санкции трябва да са ефективни, съразмерни и възпиращи. От това изискване не може да се изведе по очевиден начин несъвместимостта на чл. 251, ал. 2 НК (ред. ДВ, бр. 50/1995) с тази разпоредба. Очевидността на извода за несъответствие следва единствено от тълкуването, което СЕС е възприел едва с определение от 30 януари 2019 г., АК, C - 335/18 и C - 336/18, EU:C:2019:92, т. 38 и 39.

Моли Съдът да съобрази особеностите в конкретния случай, субективните елементи, които съдът по обезщетението трябва да прецени, а именно умишълът и небрежността при извършване на нарушението и извинимият или не характер на допуснатата грешка. Видно от съдържанието на съдебния протокол по НОХД № 387/2017 г. на РССц, подсъдимият се е признал за виновен, разбрал е последиците от предложеното споразумение, съгласен е с тези последици и доброволно е подписал споразумението.

За да е налице достатъчно съществено нарушение във връзка с явно несъобразяване с установената практика на СЕС, не е достатъчно практиката на СЕС да дава отговор на съответния въпрос, свързан с тълкуването на ПЕС, а е необходимо от тази практика да следва, че този отговор е очевиден. До постановяване на определението на РССц на 15.05.2017 г. посочените разпоредби от Регламент 1889/2005 са обект на тълкуване единствено в Решение от 16.07.2015 г. *Chimielewski*, C - 255/14, EU:C:2015:475. Друга релевантна практика на Съда на ЕС няма преди постановяването на определенията на СЕС от 12 юли 2018 г., *Pinzaru и Ciristinoiu*, C-707/17, EU:C:2018:574 и от 30 януари 2019 г., АК, C-335/18 и C-336/18, EU:C:2019:92 по запитвания на български съдилища.

Разпоредбата на чл. 4, пар. 2 от Регламент 1988/2005 не е обект на тълкуване в

Решение от 16.07.2015 г. *Chimielewski*, С - 255/14, EU:C:2015:475. Тя единствено е възпроизведена по съдържание в т. 33 от мотивите. По делото СЕС приема, национална уредба, съгласно която за неизпълнение на задължението за деклариране се налага административна глоба, чийто размер съответства на 60 % от недеklarираната сума, когато тази сума е по-голяма от 50 000 евро, е несъвместима с ПЕС. Тълкуването на СЕС засяга единствено съразмерността/пропорционалността на размера на административното наказание "глоба" и по никакъв начин не обхваща мярка като тази по чл. 251, ал. 2 НК. От Решение от 16.07.2015 г. *Chimielewski*, С - 255/14, EU:C:2015:47 не следва очевидно/ясно/по несъмнен начин изводът, че мярката по чл. 251, ал. 2 НК, наложена на А. Й. е в противоречие с ПЕС.

Смята за вярно изтъкнатото от първоинстанционния съд, че преюдициалните тълкувателни решения на СЕС имат обратно действие, но изтъква, че това е така само по отношение на висящи правоотношения, възникнали преди тълкувателното решение, а не и по отношение на правоотношения, по които е налице влязъл в сила съдебен акт. (Посредством настоящото производство, съдът не променя законните последици от влезлия в сила съдебен акт, а се произнася по дължимостта на обезщетение, вследствие причинени от този акт вреди, което от своя страна не нарушава принципите на правото и не в пряка връзка с изтъкнатото от ответника. Задължение на всеки един български съд е да прилага точно и пряко ПЕС, което има непосредствено действие на територията на Р Б. Липсата на практика на СЕС, по никакъв начин не индектира, че правната норма, приложена от националния съд не съответства на общностното право. При липса на приложима съдебна практика на СЕС, задължение на съда, действащ катто последна инстанция по делото е да отправи преюдициално запитване.) Правоотношенията, уредени с влязъл в сила съдебен акт (определение от 15.05.2017 г. По НОХД № 387/2017 г. по описа на РС - Сливница) не биха могли да бъдат засегнати от тълкуване на правото на СЕС, постановено след влизане в сила на този съдебен акт. Това ще засегне окончателния характер на съдебния акт.

Прилагането на националното право на Република България не противоречи на общностното право, което предоставя възможност на държавите-членки да прилагат в съответствие с Договорите националните методи за контрол на движението на пари в брой в рамките на Общността. Въведеният декларативен режим на внасяната на територията на страната валута в брой в размер на 10 000 евро и над тази сума не нарушава чл. 56 от Договора и установения с него принцип на свободно движение на капитали в рамките на Общността.

Моли решението на първоинстанционния съд да се отмени и исковете да бъдат отхвърлени.

Контролиращата страна – Апелативна прокуратура София намира жалбите за основателни. Изразява становище, че в хода на първоинстанционното производство не се доказва същество нарушение на правилата на ЕС, както и причинно – следствена връзка между твърдяното нарушение и причинените имуществени вреди.

Съдът, като взе предвид доводите и възраженията на страните и прецени събраните доказателства по делото съобразно с разпоредбите на чл. 12 и чл. 235 от ГПК и при ограниченията в правомощията по чл. 269 от ГПК, намери от фактическа и правна страна следното:

Според уредените в чл. 269 от ГПК правомощия, въззивният съд се произнася служебно по валидността на цялото решение, по допустимостта - само в обжалваната му част, а относно правилността той е ограничен от посоченото в жалбата. Решението е

постановено в нужната писмена форма и от компетентен съд, поради което е валидно. Постановено е и по допустим иск, съответно решението е допустимо.

Предявени са обективно съединени осъдителни искове с правно основание чл. 2в, ал.1, т.2 вр.чл.1 от ЗОДОВ вр.чл.4, пар.3 от Договора за ЕС и 86 от ЗЗД за заплащане на сумата 210 251.73 лева имуществено обезщетение за причинена вреда от нарушение правото на ЕС и законната лихва върху тази сума три години преди предявяване на иска. Претендира и законната лихва от датата на предявяване на исковата молба до окончателното заплащане на сумата. Излагат се съображения, че вредата е нанесена с конфискуване на недекларирана от ищеца А. И. сума от 107 500 евро, която той е пренесъл през митнически пункт Калотина на 13.05.2017г.. Бил е задържан и със споразумение с прокуратурата одобрено от РС Сливница по н.о.х.д.№ 387 / 2017г. на осн.чл.251, ал.1 от НК му е наложено наказание 5 месеца лишаване от свобода с отложено изпълнение от три години изпитателен срок, а на осн.чл.251, ал.2 от НК недекларираната сума е отнета в полза на държавата. Твърди, че така РС Сливница е нарушил чл.9, пар.1 от Регламент 1889/ 2005г., като му е отнета пренасяната сума и това нарушение е достатъчно съществено и е в пряка причинна връзка с претърпяната от ищеца вреда – лишаване от неговите финансови средства в конфискувания размер. Цитира се и практиката на СЕС, която води до извод за нарушаване на правото на ЕС. Отговорността на НС е посочено, че произтича от така приетата от законодателен орган редакция на правната норма, която влиза в противоречие с европейския регламент.

С обжалваното съдебно решение СГС е приел исковете изцяло за основателни и ги е уважил, като ответниците са осъдени да заплатят обезщетение на ищеца в размер на конфискуваната сума при условията на солидарност. Съдът подробно се е позовал на съдебната практика на СЕС и е приел, че е налице нарушение на европейското право, както с така приетата законова норма, така и с нейното приложение. Относно отговорността на Районен съд Сливница, СГС е приел, че действайки като последна инстанция този съд, като не е отправил преюдициално питане по отношение на приложимата национална норма, противоречаща на правото на ЕС е засегнал предоставени права на ищеца А. И.. Нарушението е достатъчно съществено, предвид че прилагайки националната норма, съдът е нанесъл вреди на ищеца, конфискувайки цялата недекларирана сума пари, негова собственост, установена при преминаване на границата. СЕС в свое решение от 16.07.2025 г. постановено по делото С . С – 255/ 14, взето във връзка с приложението по Регламент 1889/2005г. е предвидил, че глоба от 60 % от недекларираните пари в нарушение на задължението по чл.3 е несъразмерна и чл.9, пар.1 не я допуска. В българското законодателство са предвидени санкции в НК – лишаване от свобода или глоба и задължително отнемане на недекларираната сума. Това е явно непропорционално с нарушението, надхвърляло е границите на необходимото за гарантиране на изпълнението с нарушението и чл.4, пар.2 и чл.9 пар.1 от Регламента не са го допускали. Въпреки това съдът е одобрил споразумение, с което е наложено наказание по НК и недекларираната сума от 107 500 евро е отнета в полза на българската държава. С това са причинени вреди на ищеца, като му са отнети собствени средства, наред с наложеното наказание затвор от 5

месеца, с отложено изпълнение, поради което СГС е постановил обезщетяване на вредата в размер на отнетата сума. Съдът е мотивирал и солидарната отговорност на ответника Народно събрание. Предвидените в чл.251 от НК санкции във връзка с неизпълнение на задължение за деклариране на външна граница на ЕС надхвърля границите на необходимото за изпълнение на задължението за деклариране. ЕК е уведомила българската държава за несъразмерността на тези санкции с преследваната цел и че са противоречие с чл.63 от ДФЕС, като срещу държавата е открита и процедура за нарушение № 2012/2085/INFR/2012/2085/. Това е наложило НС да предприеме две изменения на НК. Първото е било недостатъчно и едва след отмяна на ал.2 от НК процедурата срещу страната е прекратена. Към 2017 г. практиката на СЕС по чл.9 от Регламент 1889 /2005г. е била вече известна и държавата е била наясно, че предвидената в НК санкция е несъразмерна. Държавата, чрез своя законодателен орган е била задължена да действа и въпреки това не го е сторила към момента на осъждане на ищеца от РС Сливница. Ако нормата на НК не е била с това съдържание, то съдът би постановил различен съдебен акт. Ако съдържанието на нормата няма значение, респ.поведението на НС, то не би била образувана наказателна процедура срещу държавата. ЕК би приела, че е достатъчно само съдилищата да се съобразяват с практиката на СЕС. Предвид наличието на закон, който противоречи на правото на ЕС, то и поведението на НС се явява в причинна връзка с причинената вреда на ищеца. Предвид на това и СГС е уважил иска срещу този ответник. На осн.чл.53 от ЗЗД, след като е установил, че увреждането е причинено от неколцина т.е. от двамата ответници, съдът ги е осъдил да заплатят обезщетението при условията на солидарност. Следва да се посочи, че СГС е приел, че цялата конфискувана сума е собственост на ищеца. Същата е конфискувана общо, като и ищеца и съпругата му са с наложено наказание по чл.251,ал.1 НК. Въз основа на показанията на съпругата на ищеца, изслушана като свидетел по делото е прието, че цялата сума се явява собственост на ищеца.

Между страните няма спор, и от представения по делото протокол № 145 от 15.05.2017г. от о.с.з. по н.о.х.д. 387 / 2017г. на РС Сливница, както и от доказателствата на досъдебното производство- се установява, че ищеца, в едно със своята съпруга, са се признали за виновни, че не са изпълнили задължението си да декларират пренасяната от тях парична сума в размер на 107 500 евро в легова равностойност 210 251.73 лв. , при преминаването им с лек автомобил на Митнически пункт „Калотина“ на 13.05.2017г.. С това са нарушили валутния закон на Р България – чл.11а, чл.14г, чл.2, чл.8, чл.9 от Валутния закон и са осъществили състав на престъплението по ч.251,ал.1 вр.чл.20,ал.1,вр.ал.1 от НК. А. Й. на осн.чл.251, ал.1, вр. чл.20,ал.2,вр.ал.1 вр.чл.54, ал.1 от НК е осъден на наказание лишаване от свобода за срок от 5 месеца, като изпълнението му е отложено по реда на чл.66,ал.1, от НК за срок от 3 години. Съпругата на ищеца, което обстоятелство е установено с копие от удостоверение за сключен брак, в съответния превод, Д. Й. на осн.чл.251, ал.1, вр. чл.20,ал.2, вр.ал.1 вр. чл.54, ал.1 от НК е осъдена на наказание лишаване от свобода за срок от 4 месеца, като изпълнението му е отложено по реда на чл.66,ал.1, от НК за срок от 3 години. На осн.чл.251,ал.2 от НК ,вещественото доказателство предмет на престъплението – сумата от 107 500 евро е отнета в полза на държавата. Не се посочва конкретно от кой колко

се конфискува.

САС при така установените факти намира решението на СГС за правилно, по отношение на основанието, на което е прието ангажиране солидарната отговорност на двамата ответници. Споделя изцяло и препраща към изложените мотиви в решението на СГС. Намира за необходимо допълнително да изложи следните мотиви . Към момента на извършеното конфискуване на паричната сума е бил в сила и е действал Регламент № 1889 от 2005 г. на Европейския парламент и на Съвета/ отменен към настоящия момент, но по същество доразвит с Регламент № 2018/ 1672 на ЕП и на Съвета/. С този регламент се хармонизира законодателството на държавите членки относно контрола на парите в брой пренасяни през външните граници на ЕС. Целта е избягване на връщане на парите добити от незаконни действия ,респ.престъпна дейност във финансовата система и икономиката на ЕС, след тяхното изпиране. Предвид на това се въвежда декларативен режим при пренасянето на парични средства в брой през границата за суми от 10000 и повече евро. Съгласно чл.4 , пар.2 от Регламент № 1889 от 2005 г. на Европейския парламент и на Съвета, ако задължението за деклариране в брой не е изпълнено парите могат да бъдат задържани. В практиката на СЕС – Решение от 16.07.2015 г. постановено по делото С. С – 255/ 14, в сила към момента на постановяване одобряване на спогодбата по горесцитираното наказателно дело на РС Сливница и в последващото Определение от 30.01.2019г. по съединени дела С – 335 и С – 336 от 2018г. постановено по преюдициални запитвания на РС Сливница, СГС и САС се коментира, че задържането на средствата се извършва след издаване на административно решение и целта на задържането е контрол и проверка на техния произход. Няма изрично предвиден срок и указания за връщане, но практиката на СЕС, изложена в мотивите на посочените съдебни актове, е категорична досежно целта на задържането – контрол и последваща проверка. Това разрешение го виждаме доразвито в новия Регламент № 2018/ 1672 на ЕП и на Съвета/. Ако не се установи при тези проверки незаконния характер на средства, и поведението на пренасящите във връзка с придобиването на средствата не подлежи на наказване за съответния вид престъпления по придобиването им, то тези средства макар и недекларирани подлежат на връщане. За нарушение на този декларативен режим при пренасянето им е предвидено в чл.9 от действащия към момента на отнемането на процесните средства Регламент № 1889 от 2005 г. на Европейския парламент и на Съвета налагането на санкции. За определяне на вида на налаганите санкции регламента предоставя правомощия на държавите – членки. Следва да се приема, че вида на санкциите не са хармонизирани и са в правомощията на всяка отделна държава членка. В нормата на регламента е посочено, че санкциите следва да са ефективни, възпиращи и съразмерни. Следва да се посочи, че отново практиката на СЕС в горесцитираните относими актове предвижда, че санкциите следва да са подходящи, възпиращи и пропорционални. В цитираното решение от 2015г. /С .С – 255/ 14 /коментирайки унгарския закон в тази област СЕС приема, че глоба от 60 % от недекларираната сума, която надвишава сумата от 50 000 евро е непропорционална. Същата е посочена като несъразмерна и в определението по питането на българските съдилища от 2019г., именно с оглед естеството на самото нарушение. Следователно подходящото,

съразмерно и максималното допустимо наказание за този вид нарушение е глоба не по-висока от 50 000 евро, независимо от размера на пренасяната сума. В българското законодателство има посочен административен ред на установяване това нарушение и налагане на административно наказание във Валутния закон/ чл.10а, чл.10б,чл.10в, чл.18,ал.3/ и едновременно с това имаме въздигането на това нарушение за недеклариране на пренасяната през границата сума в престъпление, независимо от произхода на сумата, който правната норма на чл.251 от НК не изисква да се изследва. Освен, че е предвидено наказание затвор за това тава престъпление или глоба, в определяем размер, то втората алинея на чл.251 от НК предвижда и конфискуване на цялата сума. Съответно в определението от 2019г. по питанията на българските съдилища СЕС изрично посочва, че чл.4 и чл.9 от Регламент № 1889 от 2005 г. на Европейския парламент и на Съвета не допускат такава национално правна уредба, каквато е предвидена в нашия наказателен закон, за това нарушение по регламента на ЕС.

Отговорността на Държавата за нарушения на предоставени права на частно правните субекти, а в случая това е правото на свободно движение на капитали между държавите членки и трети страни по чл.63 от ДФЕС, е предвидена както в правото на ЕС / Решения по делата *Kobler*, *Traghetti del Mediterraneo SpA*, така и в българския закон – ЗОДОВ. В чл.2в от ЗОДОВ е предвидена отговорност, когато са настъпили вреди от достатъчно съществено нарушение от правото на ЕС. Държавата по тези дела участва чрез своите процесуални субституенти – органите, чрез които е нанесена вредата. Предвид на това и в конкретния случай искът е насочен срещу ответници като националния съд от последна инстанция постановил съдебния акт, от който е произтекла вредата и Народното събрание, приело приложената законова норма в НК.

Искането за ангажиране на отговорността на РС Сливница в конкретния случай правилно е прието от СГС за основателно. На първо място РС Сливница е приложил норма от българското законодателство – чл.251,ал.2 от НК, одобрявайки споразумението между прокуратурата и ищеца и неговата съпруга на осн.чл.382 от НПК и с това е постановил окончателен и необжалваем съдебен акт . Тази норма уреждаща конфискацията на цялата сума , предмет на престъплението е в пряко противоречие с европейското законодателство в областта на свободно движение на капитали и организацията на техния фактически пренос през граница . Противоречието на българската законова норма от НК санкционираща недекларирането на пренасянето на парични средства и позволяваща конфискация на цялата сума е в пряко противоречие с чл.4 и чл.9 от Регламент 1889 от 2005г.. Практиката на СЕС цитирана по-горе, която практика е установена още през 2015г. и съответно е съществуваща към датата на прилагане на конфискуването на процесната сума през 2017г. Българския съд е следвало да познава и да приложи тази практика, а като последна инстанция ако има съмнения в приложимостта ѝ да отправи преюдициално питане до СЕС, съгласно изискването на чл.267,ал.3 от ДФЕС. Именно понеже вече ясно е постановил тълкуването си на нормите на чл.4 и чл.9 от Регламент 1889 от 2005г. на ЕП и Съвета, то СЕС на осн.чл.99 от правилника си се е произнесъл с определение , а не с решение по преюдициалното

питане на българските съдилища. В случая именно това показва, че следва както този съд е съобразил тълкуването направено от него в решението по делото С . С – 255/ 14, в определението явяващо се последващо по същото тълкуване, по преюдициалното питане на българските съдилища, така и те /националните съдилища/ следва да го познават и да го прилагат. Моментът на постановяване на определението по питането на българските съдилища в конкретния случай е неотносим. Именно поради така изложените мотиви нарушението на нормите от европейското право от страна на българския съд се явява съществено . Осъдените не са задължени да искат отмяна на присъдата им, за да се приеме, че са претърпели вреда от конфискуване на цялата сума пари. Конфискацията на цялата сума, която е несъразмерна и непропорционална мярка спрямо нарушението относно недеклариране на пренасяни през границата суми, е произтекла пряко от одобреното от съда споразумение, поради което и отговорността на РС Сливница правилно е била ангажирана от СГС с обжалваното решение и е постановено обезщетяване на нанесената от неговата страна вреда.

САС намира също така, че правилно СГС с обжалваното решение е ангажирал и отговорността на Народното събрание. В практиката на СЕС, в свое Решение от 5.03.96г. по съединени дела С – 46/ 93 и С -48/ 93 г. /Brasserie du pecheur SA срещу Bundesrepublik Deutschland и др./ същия е имал повод да посочи, че „1. Принципът, съгласно който държавите членки са длъжни да обезщетят вредите, причинени на частноправни субекти вследствие на нарушения на общностното право, за които държавите носят отговорност, се прилага когато националният законодател носи отговорност за твърдяното неизпълнение на задължение. 2. При нарушение на общностното право от държава членка , за което носи отговорност националният законодател, действащ в област, в която разполага със широка свобода на преценка за извършване на нормативен избор, увредените частноправни субекти имат право на обезщетение , при положение че нарушената правна норма на общностното право цели да им предостави права, че нарушението е достатъчно съществено и че съществува пряка причинно – следствена връзка между това нарушение и претърпяната от частноправния субект вреда....“ В националното ни право в националното ни право възможността да бъде ангажирана отговорността на националният законодател е предвидена и в ТР 1 /2022г. от 20.04.2023г. по ТД 1 от 2022г. ОСГТК и в мотивите на Решение № 72 от 21.04.2020г. по гр.д.2377 по описа за 2019г., ВКС, 4 г.о.. Съгласно чл.84, т.1 от Конституцията на Р България, Народното събрание е това , което приема, изменя, допълва и отменя законите. След приемането на Р България в Европейския съюз, на осн.чл.4,пар-3 от ДЕС като държава членка е длъжна да осигури спазване правото на съюза. В изпълнение на това задължение именно НС има функцията да хармонизира националното право с правото на ЕС и да приема такива закони, които да не му противоречат. Не съобразявайки нормата на чл.251,ал.2 от НК с Регламент 1889 от 2005г., , независимо че от 2004 г. има предвиден административен механизъм за контрол на пренасянето на парични средства през външните граници на ЕС и на страната ни във Валутния закон, то НС не е изпълнило една от основната си функции за хармонизиране на вътрешното право с правото на ЕС. Вярно е, че самото НС няма самостоятелна законодателна инициатива, но отделните народни представители,

депутати при съответния мандат, имат такава . Предвид на това НС е в състояние да отговаря за причинените вреди от приетите от него норми в съответните законодателни актове. Всяка приета правна норма в закон от НС в противоречие с правото на ЕС или не е приведена , не е несъобразена с вече действаща норма, и засягаща предоставени от правото на ЕС права на частноправните субекти, се явява съществено нарушение на задълженията на НС да приема закони в съответствие с Конституцията, и международните договори по които Р България е страна / чл.15,ал.1 от ЗНА/. САС, както и СГС приема, че в конкретния случай конфискуваната от ищеца сума , довела до нарушение на неговите права чрез предоставеното право на свободно движение на капитали и ошетила го, чрез загуба от негова страна на притежаваната от него парична сума, е в пряка причинна връзка със законодателното разрешение дадено в приетата от НС наказателно правна норма на чл.251, ал.2 от НК в действащата редакция към 2017г.. Наред с това имаме два режима установени в приети от НС два отделни закона – режим административно правен/ Валутен закон / и наказателно правен / Наказателен кодекс/ за дейност еднаква и само относно недеклариране на пренасяне парични суми през външните ни граници. Ако наказателно правния режим не съществуваше, и конкретно ако нямаше изрична разпоредба предвиждаща конфискация, отнемане на целия предмет на приетото за престъпление неизпълнено задължение за деклариране на пренасяните пари, то съответно и съдът не би прилагал този вид наказание. Вярно е, че съдът би могъл да не приложи тази норма, позовавайки се на практиката на СЕС, но на първо място, за това се изисква изключително добро познаване решенията на СЕС. На второ място самото им прилагане за да бъде постигнато въпреки наличието на национално право, следва да е налице опит и формирани умения у конкретния съдия за безпристрастно и независимо правораздаване. На трето място не би могло да се одобри сключеното споразумение с прокуратурата и за подобно решение съдията следва да прецени тежестта на последиците за самите обвиняеми. Следователно поведението на съда е резултат от наличието на националноправната законова уредба. НС като приел законовата уредба довела до лишаване на ищеца от собствените му парични средства носи отговорност , наред с тази на районния съд постановил крайния съдебен акт за отнемането. За да направи този си извод, САС съобразява и новата уредба на чл.252,ал.2 от НК, приета от НС през 2023г., която в тази си редакция също поражда сериозни съмнения за противоречия с новия регламент в тази област, тъй като освен наказание предвижда отново пълно конфискуване на пренасяната сума, ако не е доказан законния ѝ произход. Следва да се посочи и тук неясна остава доказателствената тежест относно законността или незаконността на произхода на средствата. Това се сочи от съда именно във връзка с новото разрешение прието в НК от НС, въпреки новия регламент и досегашната практика на СЕС цитирана по-горе и възможните нови противоречия, до които би се стигнало в правоприложението ѝ.

Законодателя е този, който на първо място следва да съобразява правото на ЕС, практиката на СЕС и да дава национална законова уредба хармонизирана с европейското право. Законът следва да има такава редакция, която да е ясна и да не позволява противоречива национална съдебна практика в противоречие с нормативните актове на ЕС и с актовете на Съда на ЕС.

Водим от горните мотиви САС споделя извода на СГС , че отнемането на сумата е

резултат на действията и на двата национални органа, ответници по спора, процесуални субституенти на българската държава . Когато вредата е настъпила в резултат от поведението на неколцина, то чл.53 от ЗЗД предвижда тяхната солидарна отговорност , поради което правилно СГС е осъдил и двамата ответници да заплатят обезщетение на ищеца при условията на солидарност.

ПО отношение размера на обезщетението САС намира следното:

По делото няма спор, че със одобрената спогодба в наказателното производство освен осъждането на ищеца и неговата съпруга , и двамата пенсионери, е отнета цялата установена сума при огледа на автомобила Опел и двамата пътници. Автомобила е управляван от ищеца при преминаване на сръбско - българската граница при Калотина. Следователно за ищеца е настъпила загуба в размер на конфискуваната сума, която е негова собственост. Не се спори по размера на цялата установена при митническата проверка и отнета със споразумението сума в размер на 107 500 евро и че същата е установена при огледа на колата и на ищеца. Спори се, дали сумата не е отнета не само от ищеца, но и от неговата съпруга по равно. От самия ищец, видно от личния оглед, съгласно приложения към изисканата и приета като доказателство в първоинстанционното производство административна преписка и протокол от 13.05.2017г. за личен преглед № BG005804 е иззета сума от 25 000 евро, а в различни места в колата е открита останалата сума от 82 500 евро. От изслушаните свидетелски показания на съпругата на ищеца Д. Й. се установява, че средствата са притежание на нейния съпруг. Същите са резултат от негова трудова дейност около 40 години във фирма на Бош /Bosch/ и са постъпвали в негова лична банкова сметка в банка Фолксбанк, от където сумата е била изтеглена преди пътуването им. От посочения адрес в исковата молба е видно, че същите пребивават в гр.Гинген , Германия. Свидетелката сочи, че със пренасяната сума са желали да закупят къща в Турция.

В първоинстанционното производство не е изследвано турското законодателство относно собствеността на придобитото имущество по време на брака, включително и относно паричните средства в лични банкови сметки, а и никоя от страните не се е позовала на него. В конкретния случай българския семеен кодекс е неприложим. В наказателното производство, в която сумата е отнета, обстоятелството относно собствеността на отнеманата сума също не е изследван. Предвид на това САС приема, че първоинстанционния съд правилно е кредитирал единственото доказателство относно собствеността на конфискуваната сума, а именно свидетелските показания на съпругата, че сумата е собственост на ищеца, като резултат от изработеното от него. Следователно ищецът е този, който е претърпял вреда от българската законова норма – чл.251,ал.2 от НК съществуваща в противоречие с правото на ЕС – Регламент 1889/2005г. , като е претърпял загуба в размер на конфискуваната сума пари – 107 500 евро. Предвид на това тази загуба следва да бъде обезщетена, чрез определяне на обезщетение на ищеца в размера на конфискуваната сума на осн.чл.2в вр.чл.1 от ЗОДОВ в пълен размер.

С оглед на гореизложените мотиви и двете въззивни жалби се явяват неоснователни. Правилно с решението си СГС е осъдил двамата ответници, при условията на солидарност

да заплатят на ищеца обезщетение в размер на легова равностойност от 210 251.73 лева на отнетата сума от 107 500 евро. При определяне на обезщетение при деликт, какъвто е характера на обезщетяване вредите по ЗОДОВ, върху обезщетението се следва и законната лихва от датата на увреждането, но предвид че в конкретния случай лихвата се иска три години преди предявяване на иска, то правилно СГС е присъдил и законната лихва върху обезщетение от дата – 30.06.2018г. и до окончателното изплащане на сумата. С оглед на така изложените съображения и съвпадане на изводите на двете съдебни инстанции решението на СГС следва да се потвърди изцяло.

Разноските пред първата съдебна инстанция се явяват правилно определени, а от ответника – ищец, за въззивното производство разноски не се е претендират. На въззивните жалбоподатели разноски не се следват предвид неоснователността на жалбите.

Водим от горното съдът

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА изцяло *Решение № 6488 от 15.12.2023 г., Софийски градски съд, I Гражданско отделение, 2 ри граждански състав, постановено по гр. д. № 8327/2021 г. .*

Решението може да се обжалва в едномесечен срок от съобщаването му чрез връчване на препис от същото пред ВКС, при условията на чл.280, ал.1 от ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____